

Beskrivning av kursdag: "Statardag – livet på gården förr i tiden"

Heldagskurs, utomhuspedagogik, undersökande och elevaktivt arbetssätt, innehållet anpassas efter ålder, även efter kunskapsnivå, med hjälp av medveten dialog.

Solna naturskola, komplement till förskola & grundskola med kurser kopplade till gällande läroplaner.

Välkomna till Solna stads enda kvarvarande bondgårdsmiljö – lär om förr i tiden!

Överjarva gård är en gammal kulturmiljö med anrik historia. I slutet av 1800-talet var gården Solnas största jordbruk med stor mjölkproduktion och trädgårdsodling, byggnaderna från denna tid finns kvar. Då bodde här 108 människor varav 58 var barn, de vuxna var anställda som statare av gårdens arrendator.

Under denna dag får eleverna på ett mycket konkret och pedagogiskt sätt ta del av gårdens historia. Faktaprat varvas med praktiska övningar och lek. Vi ser gårdens olika byggnader och går in i Statarlängan där barnen klär sig i statarkläder och byter namn för en stund - om de vill förstås!

Foton från denna tid på ÖJG visas. Vi samtalar om hur det var i Sverige på denna tid, om arbetsvillkoren för en statare och om hur barnen hade det. De slutade skolan redan vid 12 års ålder för att börja arbeta, men det fanns även tid för lek! Vad lekte barnen med förr? Hur var det i skolan, vilka ämnen lästes? Husförhör, vad var det? Fanns det luffare på riktigt? Vad var "luffarslöjd"? På denna tid fanns det ingen el -hur förvarades maten, hur fick man värme och belysning? "Slankveckan", vad var det? Med reflekterande samtal som metod ser vi oss omkring i gårdens statarmuseum, vi pratar om hur de olika bruksföremålen användes. Vad var en kråkla, ett ok? o.s.v.

Eleverna provar olika gårdssysslor. Dagen avslutas i det pedagogiska lekrummet "Kajsa-Rultas", där lek befäster dagens kunskaper. Matsäcksstund med handledning om källsortering av sopor. Vi utvärderar och dokumenterar med ord och bild. När eleverna går hem får de varsin gammeldags knäckäppleklubba - mums!

Uteuppdag: Eleverna provar sysslor från förr; pumpar vatten, bär hinkar med ok, maler mjöl i handkvarn, låtsasmjölkar kon "Rosa", ringer i vällingklockan, öppnar och stänger gårdsgrinden, låtsashugger ved och lär sig stapla den, matar höns, tömmer slaskhinken i grishagen, rullar tunnbånd, går på styttor, spelar kula, kardar ull, gör vedträdockor, spelar luffarschack, leker med minibondgård. Sagor från denna tid berättas. Tipsrunda.

Aktuella ord under kursdagen: löss, stat, arrendator, inspektor, statare, luffare, vällingklocka, separator, mjölsikt, hackkniv, kråkla, grindslant, huggkubbe, vedlår, isstack, dass, jordkällare, ok, klapprä, tunnbånd, vedträdocka, kaffekvarn, luffarslöjd, lie, räfsa, räfserska, mjölkerska, kogubbe, kardor, spinnrock, vävstol, kommod, trasmatta, arbetarskjorta, förklädesklänning, huckle, livrem, hängslen, orlofsedel, katekes, aga, rösträtt, demonstration.

Välkommen till Solna naturskola & Överjarva gård! Ninni Reinebo Engström & Elisabet Brömster

Information: ninni@overjarva.se elisabet@overjarva.se eller tel 08 655 08 33.

www.overjarvagard.se

”Statardag – livet på gården förr i tiden”

**Moment ur Lgr 11:s kursplaner som aktualiseras under kursdagen;
biologi, fysik, kemi, matematik, svenska, historia, samhällskunskap, geografi, slöjd, musik,
idrott&hälsa, hem&konsumentkunskap och bild.**

Åk 1 - 3

- Skildringar av livet förr och nu i barnlitteratur, sånger och filmer, text skildringar av familjeliv och skola. Minnen berättade av människor som lever nu. (Hi , Ge, Sh).
- Att flytta inom ett land och mellan länder. Vad detta kan ha för orsaker och få för konsekvenser. (Hi).
- Livsfrågor med betydelse för eleven, gott och ont, rätt och orätt, kamratskap, könsroller, jämställdhet och relationer. (Hi, Ge).
- Hemortens historia. Vad närområdets platser, byggnader och vardagliga föremål kan berätta om barns, kvinnors och mäns levnadsvillkor under olika perioder. (Hi , Ge, Sh).
- Kristendomens roll i skolan och på hemorten förr i tiden. (Hi , Ge, Sh).
- Yrken och verksamheter i närområdet. (Hi).
- Tidsbegreppen stenålder, bronsålder och järnålder. (Hi, Ge, Sh).
- Hur forntiden kan iaktas i vår tid genom spår i naturen och i språkligt uttryck. (Hi).
- Miljöfrågor utifrån elevens vardag, text frågor om trafik, energi och matvaror. (Hi).
- Grundläggande mänskliga rättigheter såsom alla människors lika värde samt barnets rättigheter (barnkonventionen). (Hi).
- Tidslinjer och tidsbegreppen dåtid, nutid och framtid. (Hi).
- Människors användning och utveckling av material genom historien. Vilka material olika vardagliga föremål är tillverkade av och hur de kan källsorteras. (Bi, Ke).
- Historiska och samtida bilder och vad bilderna berättar, text dokumentära bilder från hemorten och konstbilder. (BL).
- Återvinning i hemmet och i närområdet och hur den fungerar. (HKK).
- Recept och instruktioner och hur de kan läsas och följas samt vanliga ord och begrepp för bakning och matlagning. (HKK).
- Lekar och rörelse i natur- och utemiljö. (IDH).
- Arbetsfördelning i hemmet ur ett jämställdhetsperspektiv. (HKK).
- Metall, textil och trä. Materialens egenskaper och användningsområden. (SL).
- Några slöjdmaterials ursprung, till exempel ull och svenska träslag. (SL).
- Pengars användning och värde. Olika exempel på betalningsformer och vad några vanliga varor och tjänster kan kosta. (SH).
- Vad historiska källor, text brev och andra dokument, kan berätta om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män jämfört med idag. (Hi åk 4 - 6).
- Framväxten av parlamentarism, partiväsen och nya lagar i Sverige. (Hi åk 4 - 6).
- Vad historiska källor, text dagböcker och arkivmaterial, kan berätta om Sveriges historia och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män. (Hi åk 4 - 6).

LGR11. Skolans värdegrund och uppdrag

...”Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Leken har stor betydelse för att eleverna ska tillägna sig kunskaper.”...

...”Genom ett historiskt perspektiv kan eleverna utveckla en förståelse för samtiden och en beredskap inför framtiden”...

HISTORIA - SYFTE

...”Förstå hur det förflutna påverkar våra liv idag och våra val inför framtiden”...

...”Ett historiskt perspektiv ger oss redskap att förstå och förändra vår egen tid”...

...”Eleverna ska få överblick över hur kvinnor och män genom tiderna har skapat och förändrat samhällen”...

...”Undervisningen ska stimulera elevernas nyfikenhet på historia”...

...”Att eleverna utvecklar förståelse för att varje tids människor måste bedömas utifrån sin samtids villkor och värderingar”...